

posudek vedoucího práce

KŘÍŽKOVÁ, Michala, *Budování společenských vazeb v dopisech hraběte Jana z Rotálu knížatům Maxmiliánovi II. a Ferdinandovi z Ditrichštejna. Edice korespondence z let 1647-1666, diplomová práce FF UPa, Pardubice 2013, 177 s.*

Téma práce Michaly Křížkové zapadá do vývoje bádání o raně novověké šlechtě – v posledních letech se stále více pozornosti upírá jednak k osobním pramenům (deníkům, autobiografiím, korespondenci), a také k "baroknímu" období (1620-1750). Po Maťově syntéze (2004) vznikají významné monografie i studie o konkrétních rodech či dílčích tématech ("dvorská" kariéra a další způsoby uplatnění – Hrbek, Smíšek, Vokáčová; vzdělání – Cerman, Kubeš; finance – Valenta apod.) a jedním z nich je také téma komunikace, vytváření vztahů a šíření informací ve stavovské společnosti (Smíšek, Hrbek apod.). Může se zdát, že korespondence z okruhu rodiny Ditrichštejnů je po Smíškových výzkumech již dostatečně známa, zaměření autorky na 50. a 60. léta 17. století, a tudíž nejen na Ferdinanda z Ditrichštejna, ale i jeho otce knížete Maxmiliána, je však v tomto směru velmi vítané. Skvěle totiž doplňuje zmíněné Smíškovy výzkumy (soustředěné zejm. na 70. až 90. léta 17. věku) a navíc se tato diplomová práce soustředí na osobu Jana z Rotálu, jemuž také nebyla dosud věnována výraznější pozornost. Volbu tématu tedy jednoznačně vítám. Také musím hned na počátku zmínit, že výzkum, který si Michala Křížková předsevzala, nebyl vůbec jednoduchý, protože po paleografické stránce se ze značné části jedná o velmi špatně čitelné vlastnoruční německé Rotalovy dopisy. Autorka však postupně přišla jeho stylu psaní na kloub a přepisy dopisů, jež pak v jádru práce vydala, jsou dobré.

Po prostudování práce, jež sestává z cca 70 stran textu a přibližně 100 stran edice (110 dopisů, většinou Rotalových oběma Ditrichštejnům, gros leží v letech 1653-1666), konstatuji, že není pochyb o přínosu práce. Badatelé určitě rádi využijí edice Rotalovy korespondence, jež obsahuje velké množství pozoruhodných informací. Především oceňuji objevy napojení hraběte Rotala na frakci tvořenou knížetem Auerspergem a knížetem Maxmiliánem z Ditrichštejna (s. 39 nn.), nebo roli hraběte Rotala v hledání nevěsty pro Maxmiliána III. z Ditrichštejna (s. 57 nn.). Taktéž se mi velmi líbila pasáž o vztahu hraběte Rotala s Maxmiliánem z Ditrichštejna, jež se týkala zdravotního stavu po smrti jeho druhé manželky (s. 59 nn.). Mnoho dílčích pramenných objevů pak zůstalo v práci nevyužito, jsou však badatelům

přístupny v edici dopisů – jde mi například o reakci Rotala na smrt Ferdinanda IV. (s. 87 nn.), o reflexi svatoannenské poutě v Brně (s. 89 n.), o doklady působení architekta Filiberta Lucchese v Rotalových službách (s. 66 nn.) nebo o informace k dějinám Židů (např. s. 117 nn.). Historičtí klimatologové jistě ocení i Rotalův komentář zatmění Slunce v roce 1654 (s. 90).

Abych ale jen nechválil, musím konstatovat, že předložený text má i několik slabin. Zatímco přepis dopisů je kvalitní, jejich registry občas obsahují nepříliš umělý překlad některých pasáží korespondence („*udržení v milosti*“ – s. 63 i jinde; „*ujišťuje kněžnu*“ s. 68, „*ztráta lidí je veliká*“ – s. 69, „*na svém Rohrbachu*“ – s. 75, „*si vzájemně podávali pomocnou ruku*“ – s. 116, „*od tří občanů města Lipník*“ – s. 123, „*a nemohl by nevěstě zastavit věno*“ – s. 136, „*učinil k němu chudý ústní projev*“ – s. 158). Stejně tak tu a tam postrádám vysvětlení některých jevů či určení osob v poznámkovém aparátu edice (kdo byl „*herzog zue Troppau*“ – s. 107?, kdo byla „*frawen graffin Magnis seel*.“ – s. 122?), výjimečně je osoba určena špatně („*herzogin von Troppau*“ určitě není Sofie Anežka z Mansfeldu – s. 79).

Co se týká úvodní studie k edici, ta je koncipována logicky, přináší informace o Moravě v 17. století, Ditrichštejnech i Rotalovi a je vystavěna na relevantní domácí i zahraniční literatuře. Vlastní rozbor editované korespondence je poněkud kratší (cca 35 stran) a je škoda, že některé informace se nedočkaly v jádře práce důkladnějšího rozboru (např. vztah Rotala k jeho poddaným židovského vyznání). Taktéž došlo k jednomu pomýlení v případě jistého hraběte Lamberka (s. 41) – jednalo se vskutku o Jana Maxmiliána, jenž byl tehdy jako vyslanec císaře ve Španělsku? Edice dopisů vypovídá o něčem jiném... V pasáži o půjčkách a dlužích postrádám kontextuální literaturu k roli úvěru v raně novověké společnosti (s. 51-52). Jediný nelogický skok ve výkladu jsem pak objevil na s. 57 nahoře.

Jazykově je práce na slušné úrovni, autorce vyčítám jen občasné překlepy (zvláště v regestech dopisů v edici), opakování slov a výjimečně nějakou tu gramatickou chybu.

Na předloženém textu tedy oceňuji slušné zvládnutí náročného archivního výzkumu (paleografie, němčina 17. století), jasnou a přehlednou strukturu díla i práci s literaturou a především velice záslužnou edici korespondence (ocení ji všichni odborníci). Práce však není dokonalá – autorka občas bojuje s překladem barokní němčiny a i poznámkový aparát k edici by mohl být lepší a důslednější. Úvodní studie by též mohla být všestrannější. Rozhodně je ale práce přínosná a rozšiřuje naše znalosti barokní šlechty, a proto ji doporučuji k obhajobě a navrhuji jeho hodnocení známkou **velmi dobře**.